

VEGYES.

A tankönyvek szelleme. Minden könyvnél, de főleg a tankönyveknél, a tartalommal szinte egyenrangú fontosság illeti meg a szellemet, amely az anyagból kiárad és amelynek bélyegét a szerző nyomja rá a könyvre. Ez a szellem a jellemképző tantárgyaknál (vallás- és erkölcsstan, történelem, irodalom) döntő befolyással van a nevelésre, tehát pedagógiai szempontból komoly méltatás és elbírálás alá esik. Ezúttal a tankönyvek szellemének két fajáról óhajtok röviden megemlékezni. Egyik a hagyományos történelmi szellem, amelynek konzervatív volta szembekerül a progresszív irányzattal. Ebből a szempontból vizsgálja és hasonlítja össze a *Sozialistische Monatshefte* egyik újabb száma a francia és a német iskolakönyveket. A cikk szerzője rámutat arra, hogy a francia olvasó-, történelmi és irodalmi könyvekben határozott nemzeti hagyományként ismerhető fel a társadalmi beállítás, amely népszerű tárgyalásban igyekszik erkölcsi és politikai irányban hatni. Ez az irány a XVIII. században kezdődött (Voltaire, Diderot, Rousseau), Renan és Michelet műveiben folytatódik s ma Séailles, Guyau s főleg Anatole France írásaiban nyer kifejezést. Van olyan francia tankönyv, amely Jaurès egyik beszédét adja előszó gyanánt, majd A. France-ot juttatja sűrűn szóhoz. A franciáknak ezen politikai-társadalmi jellegével ellentétben, a cikk írója szerint, a németek még mindig a régibb századok történelmi és irodalmi emlékeihez ragaszkodnak, az ifjúságot regékkel és mondákkal, lovag- és hősköltelemenyekkel táplálják, ami aligha alkalmas előkészítés a mai kor követelte társadalmi orientációra. Ezzel szemben meg kell jegyezni, hogy a németek a történelmi és kulturális jogfolytonosságnak ápolása mellett éppen nem zárkóznak el oly ridegen a modern élet követelményei elől, amit többek között iskolaszervezetüknek ilyen szellemben való reformálása is bizonyít. Nagyjában ugyanezt mondhatjuk a magyar iskolakönyvekről, illetőleg iskolaszervezetről. A modern élet szükségleteinek és követelményeinek szemmel tartása, kellő körültekintéssel, itt is megállapítható. A tankönyveknek van azonban még egy másik szelleme, amelyről a német cikkíró megfeledezett, noha az amannál fontosabb és időszerűbb. Értjük azt a szellemet, amely a világháború nyomában járt (sőt azt meg is előzte) és a tankönyvek útján a szélesebb körök mentalitását irányítja. Ki ne emlékezne pl. arra, hogy az 1870—71-i német-francia háború után a francia iskolakönyvek szinte féktelen módon élesztették a revans eszméjét, mitsem törődve Gambetta híres intelmével. Már most a világháború után méltán remélhattük, hogy az ifjúságnak ilyen megméltelése véget ért. Sajnos, nem így történt. Mert igaz ugyan, hogy a győzők, saját jól felfogott érdekében, világszerte hirdetik a békülékenység szellemét és a legyőzötteknek nem győzik eléggé ajánlani a pedagógiai pacifizmust, mint az emberiség jövőjének egyedüli biztosítékát, ám ezzel ellentétben nem mondtak le régi vádaskodó, sőt bujtogató módszereikről. Ennek egyik szomorúan klasszikus bizonyítékával találkozunk.

„Az elszakított magyarság közoktatásügye“ c. most megjelent mű bevezetésében, ahol Kornis Gyula közli eredeti szövegben azt a németgyűlölettel telített lapot, amelyre egy kisgyermek írás-olvasástanítására szánt és 1925-ben már 17 kiadást ért francia iskolakönyvben akadt. *kj.*

Nemzetközi pedagógiai kongresszus Locarnóban 1927 augusztus 3—15.
Az Új Nevelés Nemzetközi Ligája augusztusban tartja negyedik kongresszusát. A tanácskozás tárgya: Hogyan értelmezzük a nevelésben a szabadságot? Miként valósítsuk meg a szabadság elvét a nevelés művészetében, valamint a gyermek és a tanító közös munkájában? Ma a módszereknek valóságos labirintusában tévelygünk — mondja a Liga —, márpedig minden új módszer, a világnak minden elmélete semmivé lesz a nevelésben a tanító belső szabadsága nélkül. Komoly munka tárgyává teszi a kongresszus a közép-fokú nevelés problémáit, valamint az Egyesült Államok nevelési rendszerét.

A kongresszus elnöke P. Bovet genfi egyetemi tanár, az Institut Rousseau és a Bureau International d'Éducation igazgatója. Előadásokat eddig a következő nevelők és tudósok jelentettek be: A. Adler, a *Psychologie Individuelle* szerzője, O. Decroly brüsszeli egyetemi tanár, Beatrice Ensor, az Új Nevelés Ligájának elnöke, A. Ferrière szociológus, a *l'Ecole Active* szerzője, G. Lombardo-Radice, az *Educazione nazionale* szerkesztője, E. Rotten, a *Werdende Zeitalter* szerkesztője, Lorenzo Luzzuriaga, a *Revista de Pedagogia* szerkesztője stb.

A Liga a kongresszust Cours de Vacances alakjában rendezi, melyen a komoly munkát Locarno festői környékére tervezett kirándulások teszik kellemesebbé és változatosabbá. Beiratkozási díj: 50 svájci frank. Gyengevalutájú államok pedagógusai számára a Liga kedvezményt nyújt. *A.*

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

1926 november 20-án *Kornis Gyula* elnöklete alatt tartott felolvasó-ülésünkön *Schuschny Henrik* rendes tag olvasta fel *Iskola és tuberkulózis* című székfoglalóját.

1926 december 18-i ülésünkön *Gyulai Agost* elnökölt és *Lechnitzky Gyula* rendes tag tartott székfoglalót ezzel a címmel: *A nemzeti eszmények és a nevelés.*

A *Kornis Gyula* elnöklése alatt tartott 1927 január 15-i felolvasó ülésnek *Molnár Oszkár* rendes tag székfoglalója volt a tárgya: *A pedológia rendszere.*

1927 február 17-én, Pestalozzi halálának 100. évfordulója alkalmából ünnepi ülést tartott a Társaság a következő tárgysorozattal: 1. *Kornis Gyula*: Elnöki megnyitó. 2. *Gyulai Agost*: Pestalozzi emlékezete. 3. *Kemény Ferenc*: Pestalozzi Magyarországon. A magyar Pestalozzi-bibliográfia.

KIRÁLYI. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST. FŐIGAZGATÓ: DR. CZAKÓ ELEMÉR.